



VN/21186/2021

Lausunto 10.9.2021

Lapin kauppakamarin lausunto hallituksen esitysluonnokseen liittyen terveysturvalliseen maahantuloon ja koronatodistukseen

Lapin kauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen lakiesitysluonnokseen. Lapin kauppakamari tukee yhteistä tavoitetta varmistaa, ettei terveydenhuollon kapasiteetti ylitä, tartuntamäärät pysyvät kurissa ja yritysten toimintaedellytykset palautuvat.

Rokotekattavuus kasvaa Suomessa ja kansainvälisen matkailun lähtöalueilla. Terveysturvalliseen matkustamiseen ja palvelujen käyttöön on luotu riittävä valikoima keinoja. Liikkumisen vapautta rajoittavia toimia tulee purkaa, jotta käytettävät keinot ovat oikeasuhtaisia tavoiteltuun hyötyyn nähden. Muissa Pohjoismaissa, esimerkiksi Tanskassa ja Ruotsissa, on ilmoitettu rajoitusten purkamisesta tai merkittävistä kevennyksistä, joita tehdään jo syyskuun aikana.

TARTUNTALAIN VÄLIAIKAISESTI VOIMASSAOLEVIEN RAJOITUSTEN JATKAMINEN

Lapin kauppakamari vastustaa tartuntatautilain väliaikaisesti voimassaolevien säännösten jatkamista 15.10.2021 jälkeen. Rokotekattavuuden kasvaessa väliaikaisten säännösten voimassaolon jatkaminen ei ole enää perusteltua. Koko elinkeinon kohtalonkysymys on käynnistymässä olevan talvisesongin onnistuminen.

Rokotekattavuuden kasvu pienentää koko ajan riskejä Covid-19 tartunnoille sekä Suomessa että matkailun lähtöalueilla. Euroopassa, tulevan talven matkailun lähtöalueella, rokotteita on ollut hyvin saatavilla. Rokotusten EU/EEA-alueella arvioidaan etenevän niin, että 70 prosentin rokotuskattavuus saavutetaan lokakuussa, jolloin rokotusten antama väestösuoja vaikuttaa epidemian kulkuun merkittävässä määrin.

Hallituksen päätöksen mukaan rajoituksista ja kattavista suosituksista Suomessa luovutaan, kun 80 prosenttia yli 12-vuotiaista on rokotettu kahteen kertaan tai heillä on ollut mahdollisuus ottaa rokote. Tämä raja tullaan saavuttamaan asiantuntijoiden mukaan lokakuun aikana. Maahantulorajoitusten jatkaminen olisi vastoin tätä tehtyä päätöstä. Lapissa talven matkailusesonki käynnistyy marraskuun lopulla, jolloin rokotekattavuus on noussut hyvälle tasolle sekä Suomessa että lähtöalueilla.

Epidemian hoidossa on onnistuttu, suuria tartuntaryppäitä ei ole syntynyt. Esimerkiksi Lapissa on ollut vilkas matkailukesä ja on toteutettu isoja tapahtumia, kuten Jukolan viesti ja SimeRock. Tästä huolimatta tartunnat eivät ole lisääntyneet ja käytetyt toimintamallit tartuntaketjujen pysäyttämisessä ovat toimineet hyvin. Lisäksi Covid-19 -tauti ei Suomessa merkittävästi enää kuormita sairaanhoitoa, vaan lähinnä perusterveydenhoitoa testausten ja altistusketjujen jäljittämisen vuoksi.

Matkailijamäärien kasvaessa testien ja tarkastusten järjestäminen aiheuttaisi kohtuuttoman suuria resurssiongelmia suhteessa saavutettaviin hyötyihin. Lapin kauppakamari kantaa huolta Lapin alueen terveydenhuollon ja viranomaisresurssien puolesta. Testaus sekä todistusten



tarkistaminen saapuvilta matkailijoilta kuormittaisi Lapissa kuntien vähiä terveysviranomaisia kohtuuttomasti. Lapin sairaanhoitopiirin alueella mm. Inarin kunnalla on rajanylityspaikkoja sekä Norjan että Venäjän rajalla ja vilkas Ivalon lentokenttä, jonne saapuu kansainvälisiä reittilentoihin ja tilauslentoja. Arvio Lapin matkailun palautumisesta on varauskirjojen perusteella noin 70% vuoden 2019 tasosta. Koko Lappiin arvioidaan saapuvaksi parhaassa tapauksessa 140 000 matkustajaa marras- ja joulukuun aikana. Matkailuelinkeino on veitsenterällä ja tarvitsee nopean palautumisen. Säännösten jatkaminen tarkoittaa väistämättä ongelmia kansainvälisen matkailun avautumisessa ja heikentää oleellisesti matkanjärjestäjien halukkuutta tuoda asiakkaita Suomeen.

Lapin kunnissa terveydenhuollon resurssit ovat erittäin pienet huomioiden sekä oma väestö että alueella sesongin aikana vierailevien matkailijoiden määrä. Perusterveydenhoidon resurssit kunnissa tulee turvata normaaliin toimintaan sekä oireisten henkilöiden testaamiseen. Mikäli järjestettäväksi tulisi laajamittaista todistusten tarkastuksia lentokentillä, rajoilla sekä testien tekemistä ”varmuuden vuoksi” eivät terveydenhoidon resurssit tulisi riittämään ja on vaara, että hoitoa tarvitsevia ei pystytä hoitamaan ja oireisten testaustoiminta ruuhkautuu.

Lentokenttien terminaaleja eikä muita maahantuloon käytettävissä olevia resursseja ole mitoitettu Lapissa mahdollistamaan kaikkien saapuvien matkailijoiden terveystodistusten tarkastaminen ja mittavan testaustoiminnan järjestäminen. Lentokenttien kapasiteetti on normaalien maahantulo-prosessien vuoksi matkailun sesonkiaikoina täysimittaisesti käytössä ja jopa ääri rajoilla. Brexit on jo lisännyt maahantulo-prosessien kestoa, Iso-Britannia on keskeinen lähtömaa Lapin talvimatkailun osalta.

Ehdotuksen mukaan testauksen kautta maahantuleville matkailijoille aiheutuisi Lapissa käytännössä mahdoton tilanne. Pahimmassa tapauksessa matkailijan olisi käytävä viikon matkan aikana kolme kertaa Covid-19 testissä (saapuessa, 72-120 tuntia maahan saapumisen jälkeen ja ennen kotiin paluuta kotimaan paluukäytännöistä riippuen). Lapissa matkailijat viiptyvät joko matkailukeskuksissa tai niiden ympäristöissä. Testaustoiminta tapahtuu pääasiassa kuntien terveyskeskuksissa, ja etäisyydet näiden välillä asettavat haasteita. Terveydenhuollon resurssit ovat liian rajalliset mahdollistamaan testauspisteiden järjestämistä sekä kuntakeskuksiin, lentokentille että säännöllisesti matkailukeskuksiin.

Matkailuelinkeino pystyy tuottamaan palveluja terveysturvallisesti. Monet Lapin matkailuyrityksistä suosittelevat vahvasti henkilökunnalle rokotteen ottamista, ja suurin osa asiakastyötä tekeviä on saanut täyden rokotesarjan marraskuun alkuun mennessä. Matkailuyritykset toimivat henkilöstöasioissa vastuullisesti ja oireiset ohjeistetaan jäämään pois työstä. Näillä toimilla tartunnat eivät pääse leviämään matkailutyötä tekevien keskuudessa. Kansainväliset asiakkaat liikkuvat lomansa aikana pääasiassa omissa ryhmissään ja kontakteja paikallisen, matkailutyön ulkopuolisen, väestön kanssa on hyvin vähän. Suuri osa Lapin matkailuaktiviteeteista tapahtuu ulkoilmassa, jossa tartunnan riski on äärimmäisen pieni. Matkailuyritykset ovat kehittäneet heti epidemian alussa terveysturvallisia toimintamalleja ja niiden toimivuus on todennettu epidemian kestäessä.

Säännösten jatkaminen vilkkaimpana sesonkina vaarantaa koko elinkeinon palautumisen koronakustasta. Lapin kauppakamari toteaa, että tilapäisten maahantulosäännösten voimaantulo ei ole enää perusteltua, eikä elinkeinon elpymistä saa pysäyttää jatkamalla ylimitoitettuja rajoituksia.



EU:N DIGITAALISEN KORONATODISTUKSEN KÄYTTÖÖNOTTO

Esityksen mukaan toiminnanharjoittaja voisi tietyin edellytyksin edellyttää tilaisuuteen osallistuvilta tai asiakas- ja osallistujatilaan tulevilta ihmisiltä koronatodistuksen esittämistä. Lakiesityksen mukaan koronapassin käyttöönottamisella mahdollistettaisiin koronavirusepidemian leviämisen estämiseen tähtäävien rajoitteiden purkamista.

Lapin kauppakamari esittää huolensa, että digitaalisen koronatodistuksen käyttöönotossa ei ole riittäväällä tavalla huomioitu kansainvälisen matkustamisen näkökulmia. Esitys ei ratkaise sitä, millainen todistus vaaditaan EU:n ulkopuolelta tulevilta, ja miten erilaisten todistusten luotettava tulkitseminen järjestetään. EU:n digitaalinen koronapassin käyttöönotto ei siis ratkaise ongelmia alueilla, joissa asiakastiloissa, tapahtumissa jne. osallistujat ovat kansainvälisiä, sekä EU:n alueelta että sen ulkopuolelta.

Lapin kauppakamari toteaa, että digitaalisen koronapassin käyttöönotossa ollaan myöhässä. Koronapassi olisi pitänyt ottaa käyttöön epidemian aikaisemmissa vaiheissa. Nyt ollaan jo tilanteessa, jossa rokotekattavuuden lisääntyminen koko väestössä pienentää merkittäväällä tavalla riskiä Covid-19 tartunnoille.

THL on arvioinut, että Suomen väestö on kattavasti rokotettu kahdella rokoteannoksella loppuvuodesta. Rokotekattavuus nousee kokoajan ja ehtii väestössä hyvälle tasolle, jo ennen kuin rokotetodistuksen käyttö saadaan asiakastiloissa toimimaan sujuvasti. Koronapassin käyttöönoton järjestämisen resurssivaatimukset ja kustannukset voivat tässä vaiheessa olla suuremmat kuin sillä terveyturvallisuuden osalta saavutettava hyöty.

Kesän vilkkaasta matkailusta ja asiakasmäärien kasvusta huolimatta ei tartuntaryppäitä Lapissa ole syntynyt. Järjestetyistä tapahtumista, mm. SimeRock, Jukolan viesti, ei lähtenyt liikkeelle tartuntaketjuja. Tämä osoittaa, että rajoituksista voidaan alkaa luopua myös ilman erillisten passien käyttöönottoa.

Mikäli EU:n digitaalisen koronatodistuksen käyttöönotto kuitenkin tuldtisiin toteuttamaan Suomessa, pitää vaadittua ikärajaa nostaa 16-vuotiaisiin. Useissa Euroopan maissa alle 16-vuotiaita ei rokoteta. Ikärajan nostolla taataan esimerkiksi kansainvälisen matkailijaperheen mahdollisuus ruokailla koronapassia käyttävissä ravintoloissa.

Rovaniemellä 10.9.2021

LAPIN KAUPPAKAMARI